

V Didaktikonu zvou na Noc vědců do unikátního hmyzího světa

26.9.2024 - Marcela Uhlíková | Univerzita Karlova

Co nového v Didaktikonu? Má to šest nohou, složené oči, nechybějí tomu tykadla a tvoří to nejpočetnější skupinu mnohobuněčných organismů naší planety ... Je to hmyz. Byli jsme u toho, když zoolog Petr Šípek novou expozici s názvem *Ztraceno v pestrosti* autorsky právě „doladoval“. Poprvé se veřejnosti představí v rámci Noci vědců, v pátek 27. září (od 15 do 18 hodin). Tak vemte děti a přijďte si „zahmyzovat“!

Stovky i století

Zatím co spolupráci s Didaktikonem si Petr Šípek z katedry zoologie Přírodovědecké fakult UK pochvaluje, s úsměvem konstatuje, že: „S hmyzáky, kterých je tu opravdu hodně, to bylo podstatně náročnější.“ V expozici *Ztraceno v pestrosti* je zastoupeno téměř čtyři sta jedinců z hmyzí říše, těm nejstarším exponátům je i více než sto let!

„Přesný počet opravdu nevím, odhaduji to podle množství použitých entomologických špendlíků,“ připouští zoolog a připevňuje dalšího z nich. Pedagog z Přírodovědy se v průběhu výstavy stane garantem workshopů, jež „hmyzí expozici“ doprovodí, „jeho“ studenti zoologie pak zajistí lektorské programy.

Vědec, popularizátor a pedagog Petr Šípek věří, že o výstavu bude stran jednotlivců či školních kolektivů zájem. Stejně jako o *Velkou výstavu bezobratlých*, kterou organizuje Přírodovědecká fakulta UK již tradičně v měsíci červnu: „Hmyz si zájem veřejnosti zaslouží. Považuji tyto výstavy za velice důležité, hlavně kluci a holky ze základních škol jsou vždy nadšení. Když je sledujete, jak jsou ohromeni a pedagogové dokáží poznatky z výstavy využít pro enviromentální výuku, tak je to přece skvělé a člověk musí cítit uspokojení.“

S granty v zádech

Odkud se vystavení jedinci vzali? Že by sem podstatnou část své sbírky autor z Karlovky Šípek přestěhoval? „Je tu pár exemplářů, které jsme s manželkou dokonce nasbírali během naší svatební cesty. Ona byla tenkrát samozřejmě nadšená, asi stejně jako z těch jedinců, které jsem si odchoval u nás doma a na výstavě rovněž budou,“ přibližuje zoolog s vážnou tváří a dodává: „Značná část pochází ze studentských exkurzí a mnozí jedinci se v Didaktikonu představí díky finanční podpoře grantů, které se pro výstavu podařilo získat.“

Byly to dotační program Ministerstva kultury ČR a finanční příspěví UK díky nimž nová expozice ve vzdělávacím centru Univerzity Karlovy a Kampusu Hybernská – zaměřenému na experimentování, objevování a učení se hrou – vznikla. Dotace pokryla například náklady na pořízení největšího exponátu: čtrnácticentimetrového titána obrovského (*Titanus giganteus*, česky též tesařík největší, brouk obývající deštné pralesy Jižní Ameriky).

„Jen díky tomuto vícezdrojovému financování se podařilo vytvořit tak obsáhlou a pestrou expozici,“ mapuje její vznik Tereza Martínková Bártlová, manažerka a odborná garantka Didaktikonu. A dodává: „Velké poděkování patří všem zainteresovaným, kteří nám pomohli. Zejména paní ředitelce RUK Jitce Bačkové.“

Špeky v expozici

Právě „ten titanus“, je podle Petra Šípka „top“ exponátem na výstavě. Proč? „Špatně se v přírodě sbírá, protože z volné přírody jsou známi převážně jen samci, samice se podařilo – co vím – odchytit jen dva kusy. Ale my jsme chtěli návštěvníkům ukázat v první řadě diverzitu, tedy rozmanitost hmyzí říše. Nešlo nám o 'špeky'. Přesto věřím, že jsme vybrali zajímavé kousky, dokladové exempláře z různých oblastí. Nejpočetnější zastoupení mají v expozici hmyzí skupiny z Jižní Ameriky a Jihovýchodní Asie,“ ukazuje zoolog.

Na výstavě nemohou chybět ani včely samotářky patří mezi blanokřídlý hmyz, a v přírodě slouží jakou důležitou opylovači. Na území České republiky jich žije téměř 600 druhů, a Česká společnost entomologická je vyhlásila Hmyzem roku 2024.

„Ale máme tu i královnu včely medonosné. Nebo raritní orchidejovou včelu, která se mezi sběrateli vyskytuje jen velmi vzácně. Unikem této krásné včely spočívá v tom, že sbírá olej z orchidejí a má naprosto rozdílný životní cyklus oproti ostatním,“ upozorňuje na klenoty výstavy Petr Šípek.

Díky podpoře

„Projekt zaměřenému na svět hmyzu se podařilo v loňském roce vyhrát v soutěži vypsané Karlovkou, univerzita část výstavy zafinancovala. Proto je expozice tak obsáhlá a pestrá,“ mapuje její vznik Tereza Martínková Bártlová, manažerka a odborná garantka Didaktikonu.

Expozice *Ztraceno v pestrosti* bude v Didaktikonu k vidění minimálně jeden rok. Pak se uvidí, podle vyhodnocení úspěšnosti.

„Snažíme se školním kolektivům, na které jsou všechny naše expozice primárně zaměřeny, vycházet vstříc: chceme, aby se zde stihli vystřídat všichni. Protože očekáváme, že zájem bude značný, tuším, že hmyz u nás zabydlí minimálně na dva roky,“ odhaduje s úsměvem manažerka Tereza.

Hmyz (nejen) na Noci vědců

Proč se do ohroženého světa hmyzu vydat? Návštěvníci se v něm mimo jiné seznámí s životem a fascinujícími rekordy v bohaté hmyzí říši, a dostanou též indicie k uvědomění si, proč hmyzu a dalších členovců na naší planetě rok od roku ubývá.

Expozici čeká slavnostní vernisáž, ale už v pátek 27. září v rámci Noci vědců v Didaktikonu bude připravena otevřít se (od 15 do 18 hodin) všem hmyzuchtivým zájemcům (vstup na ni je zdarma). Pokud to do pražského Didaktikonu nestihnete hned teď, pro jistotu si svou návštěvu hmyzí expozice zarezervujte: Další informace – kde, kdy, kam a jak si svou účast objednat, a třeba i s průvodcem, pracovními listy a workshopy – získáte na webu Didaktikonu.

<https://cuni.cz/UK-6311.html?locale=cz&news=23226>